

Bécs és Budapest párhuzamos városképei a 20. századból

A Tértár Műhely kiállítása | Kurátor: Tamáska Máté

Bécs és Budapest urbanisztikai párhuzamait a Monarchia idejében szokás keresni. Holott az első világháború utáni fél évszázadban is bőven akadnak párhuzamok. 1920-ban a világvárosi ambícióktól fűtött dunai fővárosok egyszeriben egy-egy kisállam közepén, sőt inkább szélén találták magukat. A kiállítás innen indulva jut el a „rövid huszadik” század végéig, a hetvenes évekig. Az ekkor felfutó tömeges panelépítkezések és a metróberuházások már egy másik, korunkat megelőző huszadik századról szólnak.

A rövid huszadik századot az eseménytörténet-háborúk, diktatúrák, forradalmak és újrakezdések hektikus változásaként látja. A város azonban ezzel párhuzamosan egy másik, társadalomtörténeti időben is létezett. Új házformák, fürdők és strandok, kórházak és stadionok, mozik és templomok épültek. Elbontottak régi városnegyedeket, miközben régi műemlékeket állítottak helyre. Elűntek a lovaskocsik, autók szorították ki a városlakókat. Neonfényben csillogtak az esti utcák, miközben a külvárosokban az elemi nyomor felszámolása volt a tét.

Mai szemmel a 20. század idegesen modernizáló évtizedei is átértékelődnek. A nagy narratívák mögött minduntalan felsejlik a mindennapok szívós mozdulatlansága, a 19. századi város öröksége. Dacára az áramló gépkocsiforgalomnak, a gyárudvarok előtt feltorlódozó, strandokon és stadionokban összezsúfolódott tömegeknek, az idő mégiscsak ott volt a terekbe zárva, az emberi létezés „itt és most” jelenidegységéhez igazodóan. A korszakot végigkísérő fekete-fehér városfotók is mintha ezt nosztalgiaerősítésként: a távol-

ságot a szemünk előtt születő 21. századi és a magunk mögött hagyott 20. századi város között.

A kiállítás a bécsi Ringturm Galériában 2018-ban bemutatott és kiállítási katalógusban is publikált anyagra támaszkodik: Tamáska Máté: Metropolen Budapest Wien: Parallele Stadträume aus dem 20. Jahrhundert

Bécs Budapest: Párhuzamos városképek a 20. századból
Müry Szalman: Salzburg-Wien, 2018

A hazai bemutató együttműködő partnerei és támogatói:
Apor Vilmos Katolikus Főiskola,
Eszterházy Károly Egyetem,
Rubeus Egyesület,
Osztrák Kulturális Fórum,
Magyar Építész Kamara,
Magyar Művészeti Akadémia,
Nemzeti Kulturális Alap,
Balassi Intézet:
Bécsi Magyar Történelmi Intézet,
Osztrák-Magyar Akció Alapítvány.

A képekért köszönet illeti mindenképp a Budapest Történelmi Múzeumot, a Fortepan és adományozó szervezeteit, a Budapest Főváros Levéltárát, Bécsben pedig a Wiener Stadt- und Landesarchiv-ot és Verein für Geschichte und ArbeiterInnenbewegung-ot; egyes tételéért pedig a BKV archívumát, a bécsi Sandliten plébániát, az Österreichisches Luftfahrt-Archiv-ot, az Ormos Imre Alapítványt és a Magyar Nemzeti Levéltárát.

**BÉCS
BUDA
PEST**

Bécs és Budapest párhuzamos városképei a 20. századból

A Tértár Műhely kiállítása | Kurátor: Tamáska Máté

Bécs és Budapest urbanisztikai párhuzamait a Monarchia idejében szokás keresni. Holott az első világháború utáni fél évszázadban is bőven akadnak párhuzamok. 1920-ban a világvárosi ambícióktól fűtött dunai fővárosok egyszeriben egy-egy kisállam közepén, sőt inkább szélén találták magukat. A kiállítás innen indulva jut el a „rövid huszadik” század végéig, a hetvenes évekig. Az ekkor felfutó tömeges panelépítkezések és a metróberuházások már egy másik, korunkat megelőző huszadik századról szólnak.

A rövid huszadik századot az eseménytörténet háborúk, diktatúrák, forradalmak és újrakezdések hektikus változásaként látja. A város azonban ezzel párhuzamosan egy másik, társadalomtörténeti időben is létezett. Új házformák, fürdők és strandok, kórházak és stadionok, mozik és templomok épültek. Elbontottak régi városnegyedeket, miközben régi műemlékeket állítottak helyre. Eltűntek a lovaskocsik, autók szorították ki a városlakókat. Neonfényben csillogtak az esti utcák, miközben a külvárosokban az elemi nyomor felszámolása volt a tét.

Mai szemmel a 20. század idegesen modernizáló évtizedei is átértékelődnek. A nagy narratívák mögött minduntalan felszajlik a mindennapok szívós mozdulatlansága, a 19. századi város öröksége. Dacára az áramló gépkocsiforgalomnak, a gyárudvarok előtt feltorlódozó, strandokon és stadionokban összezsúfolódott tömegeknek, az idő mégiscsak ott volt a terekbe zárva, az emberi létezés „itt és most” jelenidegységéhez igazodóan. A korszakot végigkísérő fekete-fehér városfotók is mintha ezt nosztalgiaerősítően: a távol-

ságot a szemünk előtt születő 21. századi és a magunk mögött hagyott 20. századi város között.

A kiállítás a bécsi Ringturm Galériában 2018-ban bemutatott és kiállítási katalógusban is publikált anyagra támaszkodik: Tamáska Máté: Metropolen Budapest Wien: Parallele Stadträume aus dem 20. Jahrhundert

Bécs Budapest: Párhuzamos városképek a 20. századból Műry Szilvann: Salzburg-Wien, 2018

A hazai bemutató együttműködő partnerei és támogatói: Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Eszterházy Károly Egyetem, Rubus Egyesület, Osztrák Kulturális Fórum, Magyar Építész Kamara, Magyar Művészeti Akadémia, Nemzeti Kulturális Alap, Balassi Intézet, Bécsi Magyar Történelmi Intézet, Osztrák-Magyar Akció Alapítvány.

**BÉCS
BUDA
PEST**

A képekért köszönet illeti mindenekelőtt a Budapesti Történelmi Múzeumot, a Fortepan és adományozó szervezeteit, a Budapesti Főváros Levéltárát, Bécsben pedig a Wiener Stadt- und Landesarchiv-ot és Verein für Geschichte und ArbeiterInnenbewegung-ot; egyes fételekért pedig a BKV archivumát, a bécsi Sandleiten plébániát, az Österreichisches Luftfahrt-Archiv-ot, az Ormos Imre Alapítványt és a Magyar Nemzeti Levéltárat.